

Rigsombudsmanden i Grønland
att: fm. Adam Khalik

E-mail: aak@gl.stm.dk og riomgr@gl.stm.dk

J.nr.: 2011-7101-00004

Sagsbehandler: Lars Thøgersen

Dato: 7. november 2011

Behandlingen af anmodninger fra ”juridisk faderløse børn” om aktindsigt i faderskabsoplysninger

Ved e-mail af 25. august 2011 har Rigsombudsmanden anmodet Familiestyrelsen om en udtalelse om behandlingen af anmodninger fra ”juridisk faderløse børn” om aktindsigt i gamle ”faderskabssager”.

Baggrunden for anmodningen er, at lov nr. 197 af 16. juni 1962 for Grønland om børns retsstilling, der trådte i kraft for Vestgrønland den 1. juni 1963 og for Nord- og Østgrønland den 1. juli 1974, alene giver muligheden for at fastslå faderskabet til et barn født uden for ægteskab, hvis barnet er født efter lovens ikrafttræden. Hvis faderskabet til et barn født efter lovens ikrafttræden ikke kan fastslås, indeholder lovens § 6, stk. 2, mulighed for at anse en mand – eller flere mænd – der har haft samleje med barnets mor inden for avlingstiden, som bidragspligtige over for barnet, men den virkning at de pågældende mænd skal betale ”normalbidraget” til barnets bopælskommune, der udbetalte et normalbidrag til moren til forsørgelsen af barnet.

Retsstillingen for børn født uden for ægteskab i Grønland før lovens ikrafttræden var reguleret af skrivelse af 15. marts 1929 fra Indenrigsministeriet til landsfogederne indeholdende Regulativ angående Underholdsbidrag til Børn, født udenfor Ægteskab i Grønland. Efter dette regulativ kunne en mand, der kunne være far til et barn født uden for ægteskab, pålægges at betale bidrag til barnet, men det var ikke muligt at dømme manden som far til et barn.

De omhandlede anmodninger om aktindsigt er således reelt rettet mod sager om børnebidrag, der indeholder en præjudiciel afgørelse om, hvem der måtte anses som far til barnet. Det må antages, at i nogle af disse sager var det ikke muligt at fastslå, hvem der var far til barnet, med den virkning, at der ikke blev fastsat et børnebidrag. Det var dog formentligt muligt at pålægge flere mænd, der havde haft samleje med barnets mor inden for avlingstiden, bidragspligt over for barnet.

I den anledning kan Familiestyrelsen oplyse, at Rigsombudsmanden bør behandle anmodninger fra ”juridisk faderløse børn” om aktindsigt i faderskabsoplysninger efter følgende retningslinjer:

Efter styrelsens opfattelse har børn partsstatus i familieretlige sager vedrørende dem, i det omfang sagerne behandles administrativt. Dette indebærer bl.a., at et barn, der er fyldt 18 år, efter reglerne i forvaltningsloven har ret til aktindsigt i sådanne sager, herunder i sager om barnet der blev behandlet inden barnet fyldte 18 år. Denne ret til aktindsigt omfatter også sager om faderskabet til barnet og sager om den familieretlige forsørgelse af barnet.

Forvaltningsloven, jf. lov nr. 571 af 19. december 1985, blev sat i kraft for Grønland ved anordning nr. 1188 af 27. december 1994. Loven gælder efter § 35 imidlertid kun for dokumenter, der er modtaget eller udfærdiget fra og med den 1. oktober 1964. Børns ret til aktindsigt i dokumenter i familieretlige sager vedrørende dem, der ikke er omfattet af loven, bør efter styrelsens opfattelse afgøres efter en analogi af forvaltningsloven.

Selvom barnet har ret til aktindsigt i de nævnte sager, betyder det ikke, at barnet har ret til aktindsigt i alle oplysningerne i sagerne. Det skal således altid overvejes, om sagerne indeholder oplysninger, der skal undtages fra aktindsigt. Reglerne herom findes i forvaltningslovens § 15:

”Retten til aktindsigt kan i øvrigt begrænses, i det omfang partens interesse i at kunne benytte kendskab til sagens dokumenter til varetagelse af sit tarv findes at burde vige for afgørende hensyn til den pågældende selv eller til andre private eller offentlige interesser, ...”

Ud over afgørelsen af spørgsmål om ”faderskab” og børnebidrag kan de sager, der søges aktindsigt i, indeholde en række forskellige oplysninger, f.eks. relation til ”faderskabsspørgsmål” identiteten på de mænd, der har været inddraget i sagen, og moderens seksuelle forhold til dem, samt i relation til bidragsspørgsmål personlige og økonomiske oplysninger om moderen og de involverede mænd. Sagerne kan også indeholde personlige oplysninger mv. om tredjemand.

Som det fremgår af forvaltningslovens § 15 skal der ved afgørelser om omfanget af aktindsigt tages hensyn til ansøgerens interesse i at kunne benytte kendskab til sagens dokumenter til varetagelse af sine interesser. Denne interesse skal i hver enkelt sag afvejes over for afgørende hensyn til den pågældende selv eller til andre privatpersoners eller det offentliges interesser.

På den baggrund finder styrelsen, at adgangen til aktindsigt som udgangspunkt bør begrænses til oplysninger (navn, adresse og fødselsdato) om de mænd, der er blevet anset som bidragspligtige over for barnet. Således bør oplysninger om de involverede parter personlige og økonomiske forhold som udgangspunkt undtages fra aktindsigt. Dette gælder også oplysninger om barnets mor.

Herudover bør retten til aktindsigt også omfatte oplysninger om behandlingen af sagen, f.eks. hvilke(n) myndighed(er), der behandlede sagen, tidspunkt for sagens indledning og afslutning mv.

Retten til aktindsigt bør ikke omfatte oplysninger om en mand, der har været inddraget som ”faderskabsmulighed” i sagen, men som ikke er blevet anset som bidragspligtige over for barnet. Dette skyldes navnlig hensynet til den pågældende mand, navnlig set i lyset af at det efter de gældende faderskabsregler for Grønland ikke er muligt at få fastslået, om den pågældende mand er far til det barn, der anmoder om aktindsigt. Der er dog normalt ikke noget til hinder for, at det fremgår af de oplysninger, der videregives til den, der har anmodet om aktindsigt, at der har været flere mænd involveret i sagen, og årsagen til at disse mænd ikke er blevet anset som bidragspligtige over for barnet – dette forudsætter dog, at de pågældende ikke kan identificeres.

Det bemærkes i den forbindelse, at regeringen har meddelt Grønlands Selvstyre, at den er indstillet på at ændre lovgivningen for Grønland sådan, at "juridisk faderløse børn" får mulighed for at få fastslået, hvem der er far til dem. Denne lovændring er ikke gennemført, og det vides ikke, hvornår den vil blive gennemført. Det vil i forbindelse med denne lovændring blive søgt sikret, at sådanne faderskabsager kan gennemføres, selvom et barn ikke selv har mulighed for gennem aktindsigt at fremskaffe oplysninger om, hvem der kan være dets far.

De nævnte begrænsninger i retten til aktindsigt gælder også selvom den pågældende mand er død.

Efter disse retningslinjer kan der være faderskabs- eller børnebidragssager, hvor retten til aktindsigt kun omfatter en mindre del af sagen, og hvor begrænsningerne i retten til aktindsigt medfører, at der er mange dokumenter, der ikke kan udleveres til ansøgeren uden sletning af oplysninger. I sådanne situationer kan det overvejes at meddele aktindsigten gennem et notat, der indeholder en sammenfatning af de oplysninger, som ansøgeren har ret til at få aktindsigt i.

Endelig kan det oplyses, at klager over Rigsombudsmandens afgørelser om aktindsigt i faderskabs- og børnebidragssager kan påklages til Familiestyrelsen.

Familiestyrelsen vil sende kopi af dette brev til Statsministeriet, Grønlands Selvstyre (Formandens Departement) samt til Landsretten i Grønland og Grønlands Ret. Hvis andre myndigheder har interesse i aktindsigtsspørgsmålet, skal styrelsen anmode Rigsombudsmanden om at fremsende brevet til disse myndigheder.

Hvis det findes hensigtsmæssigt, er Rigsombudsmanden velkommen til at henvise til dette brev ved afgørelsen af konkrete anmodninger om aktindsigt.

Med venlig hilsen
Familiestyrelsen

Lars Thøgersen